

Transport

Tilsyn langs veg – tema ved kontroll

Arbeidstilsynet
Faktaark

Transportbransjen er blant de bransjene som er mest utsatt for skader og ulykker. I 2015-2016 har Arbeidstilsynet derfor en nasjonal satsing i næringen, særlig rettet mot gods- og turbildelen

Lettere å drive lovlig

Gjennom kontroll og veiledning vil vi gi aktørene mer kunnskap og forståelse for reglene for norsk arbeidsliv, og dermed bedre grunnlag for å følge reglene.

Satsingen skal også bidra til:

- at flere arbeidstakere har lovlige arbeidsbetingelser, med fokus på grunnleggende arbeidsforhold
- færre arbeidsulykker og arbeidsrelaterte belastninger som kan føre til sykefravær og helseplager
- at arbeidstakere får allmenngjort lønn og diett, samt dekket utgifter til kost og losji

Utfordringer i bransjen

Lange arbeidsdager og arbeidsuker samt skift- og nattarbeid er utbredt i transportnæringen, og arbeidstid er en utfordring for flere yrkesgrupper i bransjen. I deler av næringen gir manuell håndtering av gods og varer økt risiko for ergonomiske belastninger og ulykker.

Transportbransjen er en av de mest ulykkesutsatte bransjene vi har. Når det skjer arbeidsulykker i næringen, er skadene ofte alvorlige. De siste årene har omtrent halvparten av de registrerte dødsulykkene i transportnæringen, vært trafikkulykker.

I tillegg setter virksomheter som bryter reglene for arbeidslivet, stadig større preg på næringen.

Tilsyn for bedre arbeidsmiljø

Gjennom kontroll, både alene og i samarbeid med andre etater, skal Arbeidstilsynet gjøre det vanskeligere å operere på tvers av arbeidsmiljøloven.

I 2015 og 2016 gjennomfører Arbeidstilsynet rundt 2000 tilsyn innenfor gods- og turbilbransjen. En del av tilsynene er koordinert med andre kontrolltater og politiet. Tilsyn langs veg blir alltid gjennomført sammen med Statens vegvesen.

Slik gjennomfører vi tilsyn langs veg

Tilsynet starter med at vi stiller sjåføren en del spørsmål. Vi vil blant annet:

- be om skriftlige opplysninger, som for eksempel dokumentasjon på sakkyndig kontroll av kran
- stille spørsmål for å få kjennskap til virksomheten og for å få opplysninger som kan være nyttige i det videre tilsynet

Etter tilsynet

Etter tilsynet vil virksomheten alltid få en skriftlig tilbakemelding. Her kan vi bekrefte at det vi har kontrollert, er i orden, eller vi kan be om mer informasjon og dokumentasjon. Prosessen foregår i dialog med arbeidsgiver og verneombud/ ansattes representant.

Tema for tilsynet

På baksiden finner du en oversikt over tema som er aktuelle når vi gjennomfører tilsyn langs veg.

Du finner mer informasjon om de enkelte temaene på www.arbeidstilsynet.no.

Tema ved tilsyn langs veg

Verneombud	Alle virksomheter med ansatte skal ha verneombud. Er dere færre enn 10 ansatte, kan dere gjøre en skriftlig avtale om en annen ordning.
Bedriftshelsetjeneste	Transportbransjen er pålagt å ha godkjent bedriftshelsetjeneste. Årsaken er at den, i likhet med en del andre bransjer, har relativt sett større risiko for sykdommer, skader og psykiske belastninger.
Arbeidsavtale	Alle arbeidstakere har krav på en skriftlig arbeidsavtale, uansett om de har fast stilling eller midlertidig ansettelse, og uavhengig av arbeidsforholdets varighet. Arbeidsmiljøloven har minstekrav til innhold i arbeidsavtaler.
Allmenngjøring	Allmenngjøringsordningen innebærer at bestemte lønns- og arbeidsvilkår er forskriftsfestet. Det betyr at alle som arbeider i en bedrift som faller inn under virkeområdet til forskriften, har krav på lønns- og arbeidsvilkår fra tariffavtalen som er allmenngjort.
Dokumentert sikkerhetsopplæring	Arbeidsutstyr som krever særlig forsiktighet ved bruk, kan bare brukes av arbeidstakere som har dokumentert sikkerhetsopplæring. Dokumentert sikkerhetsopplæring kan gis av arbeidsgiver eller andre kompetente personer.
Periodisk kontroll av arbeidsutstyr	Periodisk kontroll er et ledd i arbeidsgivers systematiske kontroll og vedlikehold, spesielt av arbeidsutstyr som medfører stor risiko for skade ved manglende vedlikehold. Dette er ikke det samme som periodisk kontroll under sertifiseringsordningen. Innen transport vil blant annet en del påbygg, som for eksempel bakløftere, kreve slik kontroll.
Sertifisert sikkerhetsopplæring	Den som skal bruke arbeidsutstyr som nevnt i § 10-1 og § 10-3 i forskrift om utførelse av arbeid, skal ha praktisk og teoretisk opplæring som gir kunnskaper om oppbygging, betjening, bruksegenskaper og bruksområde, samt vedlikehold og kontroll. Opplæringen skal gi kunnskaper om de krav som stilles til sikker bruk og betjening i forskrifter og i bruksanvisning. Dokumentasjon av praktisk og teoretisk opplæring skal være tilgjengelig for verneombudet og vises myndighetene på forlangende.
Sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr	Arbeidsgiver har ansvaret for at sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr blir utført av en sertifisert sakkyndig virksomhet. Gaffeltruck og kran er eksempler på arbeidsutstyr som skal ha slik kontroll.
Når det gjelder arbeidstidsbestemmelsene, kan det være to forskjellige regelverk som gjelder. For kjøring som er underlagt kjøre- og hviletidsbestemmelsene, gjelder bestemmelsene i forskrift om arbeidstid for sjåfører (FATS). For kjøring som er unntatt kjøre- og hviletidsreglene, gjelder arbeidsmiljøloven kapittel 10.	
Arbeidsplaner	Dersom arbeidstakerne arbeider til ulike tider av døgnet, skal det utarbeides en arbeidsplan som viser hvilke uker, dager og tider den enkelte arbeidstaker skal arbeide.
Registrering av arbeidstid	Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstiden til arbeidstakerne blir registrert.
Overtidstillegg	Ved overtidarbeid har arbeidstakeren krav på et tillegg på minst 40 prosent av avtalt timelønn. Avtale om lavere prosentsats er ikke tillatt. Dersom det avtales et fast tillegg i lønnen som skal dekke opp for overtidarbeid, må det komme klart fram hva som er vanlig lønn og hva som er overtidsbetaling. Betalingen må minst dekke lovpålagt overtidsbetaling. Det er mulig å avspasere overtid time mot time. Overtidsgodtgjørelsen på minimum 40 prosent skal imidlertid alltid utbetales i tillegg.